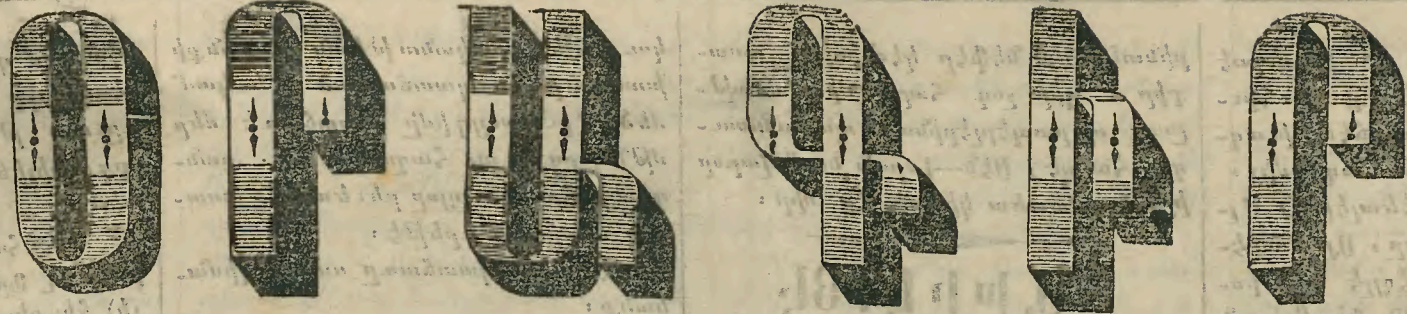

Օրացոյ ընդ սկիզբի զԵՂ՝
մի թիւ բնական 200
զըջ օրուայ : պէտք ունեւ
խոսի 40 ար ըստրուա առ
թիւննադ տըր :
Թաղապարտան միւս թիւ
ըն եւաղըմադ խոթէնէն
էն : սկիզբի պէտք լինի ի
ըն Օրմանդը իրաւոր բն
չին կէտնտեմէն : պէտք
իտա պուրապա սիր տ
տամ կէտնտեմէն տըր
մը :

Նշանակ ըն ուրաւոր իւ
տիւրա իշին 2 զըջ : իրեն
ճ : տիւրա իշին 1 զըջ : վէ
գիւտաւ նշ ըն օրմանադ
լարա ըստրուա օրմանա
նադ տըր :
Մէջ թու պէ սայրըն
նիւնաւորաւ կօղուշուն
տա իւտաւորան խանդ
նըն իրեննի գաթընտա
նիւնաւ 4 Օրման իտա
սարեան խոթնէն կէտնտ
թիւննա տըր :

ԲԵՂԵՔԵԿԵՆ ԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ԵՌԵՆՏԻՔԵՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

1787 ՇԱՊԱՆ

ՉՈՐԻՔԵՂԱԹԻ 24 ՀՈՒՏԵՐԵՐ 1870

ԱՆԱՅՐԱՆԱ 2 ՆՈՅԵՐԵՐ

ԹԻԻ 281

ԽՍԹՆՊՈՒ 24 ՀՈՒՏԵՐԵՐ 1870

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԽԱՐԻՃԻ ՆԵՐՔԻՆ ՎԻՃԱԿԷ

Ամիսնէն (1) հոկտ. 15 թուականով
լէվընդ թաղապարտան թեր-
թին ուղղեալ մէկ թղթակցութենէն
հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քա-
ղէնք Բարեղի ներքին ընդհանուր վի-
ճակին վերայ :
Բնականութիւն կարծիք կայ թէ Բա-
ղի բնաւ թշնամոյն անձնատուր չը-
լար : նոյնպէս և ուրիշ կարծիք մ'ալ
կայ թէ Բրուսիացիք արդի յաջողու-
թիւննին չը պիտի կորենան յառաջի-
կայ ձմեռուան եղանակին ալ վայե-
լի :

Բրուսիացիք այս կարծիքներուն
առաջինը, որ կրնայ ժամանակին իր
նշանակութիւնն ունենալ, բնաւ բանի
տեղ գրած չեն : Աստիք եթէ ուզեն
կրնան 140 իւր վաւագով լեցուած ա-
հարկու ուսման քաղաքին տարու-
թեանց վրայ տեղացնել : սակայն Գա-
ղիոյ էն ընտիր ընդհանրութենէն ու ըն-
դհանրութեան ընտիր ալ պարտաւոր են
նոյն կերպով իրենց պատասխանելու :
Չի մոռնանք նաև որ Բրուսիացիք
զանազան միջոցներով հաղիւ կրնան
քաղաքին ամրութեանցը մոտենալ, ու-
րովհետեւ մէջ տեղը գտնուած միջոցը
ամեն տեսակ զինուորական ճարտա-
րութեանց շնորհիւ գատարկացած ը-
լալէ զատ, Գաղիացիք ալ խիստ հը-
նարագէտ ժողովուրդ մ'են :

Գաղաքին բոլոր պատմէնները զօ-
րախումբներով և նաւատորմներով վա-
խադրուած թնդանութիւններով սպա-
ռազինեալ են : ասոնցմէ ետքը չին-
ուած անանկ քաղաքներ կան, որոնց
նմանը մինչ այսօր տեսնուած չէ : Թըն-
դանութեան վրայօք կընդունին ընել
չեմք ուզեր, այլ սա կիմանցնեմք որ
ձեռքի զնտակներ, պարտաւորար, բէ-
թթով կազով և ուրիշ այլիւ հիւ-
թերով լի ուսման, չորհրդած թըն-
դանութենէ, բէթթով կազ և ուրիշ
զանազան գաղապարտ հիւթեր արձակե-
լու ջրհաններ կան : նաև բոլոր փողոց-
ներուն մէջ ահօսներ բացուած և եր-
կաթի գերաններ հաստատուած են :
Բարեղ այսպէս ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ
աւերիչ գործիքներու և պարտաւորու-
թեանց չեղմանը մը, որովհետեւ ըս-
տորերկեայ շտեմարաններէն մինչև էն
բարձր տանիքները զինեալ ըլլալէ
զատ, հասարակաց շէնքերն ու մաս-
նաւոր բնակութեան վայրերն ալ նոյն-
պէս մահուան գործիքներով լի շտե-
մարաններ գործած են :

Գաղաքացուոց ընելիք դիմակալու-
թեանը վրայօք բնաւ տարակոյս պէտք
չէ : որովհետեւ ամենքն ալ զօրք կամ
մարտիկներ են :

Ստոյգ է թէ Բարեղիք տկար
կազմուածքներ ունին և խիստ փափ-
կասուն են սակայն անշուշտ ստիպողա-
կան պարագայից տակ խիստ ժողո-
վուրդ մը կրնան ըլլալ : քանզի իրենց
նախնի պատմութիւնը կը յայտնէ թէ
երբ անձնուրաց ըլլան դիւցազնաց
նման կը գործեն :

Բարեղիք տակաւին իրենց օրա-
կան պարենին կէսն առնելու ստիպեալ
չեն, սակայն գիտեն անոր ինչպէս բան
ըլլալը : նոյնպէս նաև տակաւին քա-
ղաքին վրայ գնտակ մը արձակուած
չէ, բայց Սթրազուրին իրենց աշա-
քըն առջև ունենալով ապագայ դէպ-
քերուն դիմակալել կը պարտաւորին :
Նաքօյնի բոլոր համախոհները
սպաննուած և թաղուած են, մնա-
ցած ուրիշ բոլոր կողմնակցութիւնը
հայրենասիրութեամբ միացած են և
հասարակային վտանգը այսպէս ամեն
կողմ միութեան հաստատելով, ար-
դիւնքն ուրիշ բան եղած չէ, եթէ ոչ
արիւթիւն և մեծ գործիւն մը :

Կը կարծուի թէ թրջիւ դէշ գործ
չի պիտի տեսնէ, որովհետեւ իր բոլոր
խօսքերուն բնարանն ուրիշ բան չէ,
եթէ ոչ և ապրեցէ՛ք իրեն վնասուր, և
մեռէ՛ք իրեն հայրենասէր :

Գաղաքին բնակչացն ունեցած պա-
րենին գաղով կը յայտնուէ թէ, տա-
կաւին ճիշդ ամիս մը բաւելու չափ
միս կայ, և անկեց վերջն ալ վեց շա-
բաթի բաւելու չափ ալ եղան աղած
միս, ապուտ, ձիւղէն և ուրիշ ա-
սոնց նման ուտելիքներ կան :

Սպառեւեաց թղթերը պաշտօ-
նապէս հրատարակվեցան, անանկ որ
իւրաքանչիւր ընտանիք իր թուոյն
քանակութեան չափով հաւասար ու-
տեստ կը վայելէ : քաղաքին մէջ գըտ-
նուող օտարախաններն ալ այս կար-
գաղթութեան արդիւնքէն զուրկ չեն :

Հիմայ ստակի այնչափ մեծ պէտք
մը չկայ, որովհետեւ պաշտօնապէս
հրաման եղած է որ, բայց ի Պիզմար-
քէն, բնաւ մէկը առանց պարենի
մնալով սովամահ չըլլայ, սակայն
ասոր փոխարէն քաղաքին մէջ գըտ-
նուողներուն ամենքն ալ պարտա-
ւոր են իրենց կարողութեանց տարած
աշխատութիւններէն չի փախելու, այն-
պէս որ աշխատութիւնէ փախչողին
ալ պարտաւոր հրացանի դնտակ կայ :

Նաև դիմանալ պէտք է որ լը Տրու
իր լեղուն, Վիթթօր Հիւկօ իր երեւելի
հանճարը և լուի Պլան իր զգոնութիւ-
նը գործածել սկսած են : ասոնց ա-
մէնքը մէկանց ազատութիւն և կարգ
ու կանոններ կ'աւանդեն :

Պարեն Պիզմարք կը յայտնէ թէ
Բարեղը սովամահ ընելով անձնատու-
ութեան պիտի պարտաւորէ : արդա-
րէ Բարեղի այժմեան վիճակը, բոլոր

արտաքին յարաբերութիւններէ կըտ-
րուած ըլլալուն խիստ տոճանելի է,
սակայն յիշեալ քաղաքը իր վրայ տը-
շաւող ժողովուրդին համար ալ վար-
դեալ զարդարեալ անկողին մը չի
պիտի ըլլայ : շատ հաւանական կը
դատուի որ չէրք տեղութիւնները,
Բարեղի ամեն պարագայից տակ թը-
նամոյն դիմակալելը, և իր շրջակայ
գաւառացի մէջ նորոգ և հապճեալով
զօրախումբեր կազմելու տեսելով,
Բրուսիոյ Նիկեոմ թաղաւորն ստիպեն
որ խաղաղութեան պայմանները կա-
րելի եղածին չափ մեղմացնեն : քան-
զի անկարելի է որ մարդկութիւնը Բա-
րեղի սովամահ կորնչիլը չէրքութեամբ
գիտելու չափ ամուր սիրտ մը ունե-
նայ :

Գերմանացիք Գաղիացուոց սովէ
նեղվելուն վրայ դրեր են իրենց յոյ-
սերնին, իսկ ընդհանրապէս Գաղիա-
ցիք ալ Գերմանացուոց ձմեռուան ցուր-
տէն նեղվելուն վրայ դրեր են յոյ-
սերնին (1), որ արդէն սկսած է :

Լուի վեցստաներորդին, ժամա-
նակն ու ես ամէն բանի կը յաղթենք,
ըսածին պէս, այսօր ալ Գաղիացիք
հասարակապետութիւնն ու ձմեռը
մեզ նպատաւոր է : կրնեն :

Գաղիացիք այլ ևս համոզւած ը-
լալով թէ՛ զինու. զօրութեամբ փառք
ստանալու օրերն անցած են, և թէ՛
կառավարութեան մը համար, Միաց-
եալ-Նահանգաց, Անգղիոյ և մինչև
անգամ Բրուսիոյ (2) չափ միայն խա-
ղապետ կարողութեան մը նախանձա-
խնդիր ըլլան անհրաժեշտ է, այսօր
անձկանօք խաղաղութեան կը բաղ-
ձան, և առանց թշնամոյն մատ մը
հող տալու, միայն պատերազմագին
տուգանք մը վճարելով, և ինքնոյ
տակ եղած պարիսպները քանդելով
կողմէն զայն ձեռք ձգել :

Գաղիա թէ մարդով և թէ ստա-
կով հարստ է բազմամարդութեամբ,
զրեթէ իր թշնամոյն կը հաւասարի,
իսկ ստակով՝ անէ առաւել հարստ
ըլլալէ զատ, անկարելի է որ իր սոյն
երկու զօրութեանց դոնէ մէկը նուա-
ղի :

Իրիտասարդներէն մինչև ծերունի-
ներն ամբողջ զինուոր եղած են, այն-
պէս որ որոշած են մէկ տըքի դէմ
մէկ աք, մէկ ահապի դէմ մէկ ահ-
ուայ, մէկ ձեռքի դէմ մէկ ձեռք, և
մէկ ոտքի դէմ մէկ ոտք յարուցա-
նելու :

Վերջիւնաւ թղթակցը ուրիշ մէկ
գրութեամբը դարձեալ հետեւեալ
կերպով կը յարէ :

(1) Գաղիացուոց այս յոյսը այսուհետեւ
մարտահարձելու իրաւունք ունիլը, որով-
հետեւ Նիկեոմը թշնամոյն ձեռքն անց-
նելով թշնամոյն ձմեռուան ստակութեան
պահպանելուն մեծ օրէս կընտրուի :

Վերջին մէկ քանի շարժումն
միջոցին 4000 կամաւոր զինուոր Գաղի-
ոյ հարաւային կողմը գաղապար են յա-
կապէս զինավարժութեան համար,
ասոնց ամենքն ալ իրենց խանութ-
ները, դրասեղանները, արօք և ու-
րիշ արհեստական գործիքներ քարձի
թուղ բրած են : Միմիայն խիստ փո-
քըր հասակ ունեցող պարտանիւններ և
անկար ծերունիներն ընդհանուր գի-
նուորագրութեանէն դուրս մնացած են :
Մինչև անգամ գաղապարին 13 տա-
րեկան հասակի երիտասարդ 2 զօրա-
խումբեր կազմած զինավարժութեան
կ'ընդգրկեն :

Ամեն մարդ Բարեղի համար պաշար
հաւքելէ զատ ուրիշ բան չի մտածել :
Մեծ վախերէն բեզդի զօրքերն վեր-
ջին օրերու դուրս յարձակում մը ընե-
լով, շրջակայքը գտնուած գաղտնե-
րէն 2000 պարկ թաղթածէն քաղելով
դարձեալ բերդը վերադարձան : Մէկ
քանի օր օգը խիստ ձախող ըլլալուն
պատճառաւ մեկնելու պարտաւոր օ-
ղաւոր թղթատարները չիկցան ճան-
րայ երեւել, և անհաւեր կընապան
յաջող հովի մը :

Տէյլի Նիւզ. Դամ. դաղթա-
սերնն պիտի մոխարի, Գաղիացուոց
վիճակէն օհնէն գատար, Ալլաս վէ
Լօրէնտէ եէնի հիւքիւմէթի թանդիւմ
կիթմէթից թայիին օրմանուչ օլուն
պիտ Բրուսիալը պէյէտիւնէ գեմուրու
կէ Եօլնուդ իտուպ, պու գաթին
աղղ ընտան չու տիթիւթի մուրիմա-
թը ալմիշ տըր ըի, օղուհանարմը-
ղըն տիղդաթընա իհալէ իտիլի :

Արմանալըլար, Իբի Ֆրանսիոյ
Երալէթիլիին արմաւա վէ տէյլի Պա-
վիէրա եախօտ Պաա տիւրեւալըլընա
կլլա Բրուսիաւա իհադ կիթմէթից
դաթիլէն դարաթ վէթմիլէթ տիւր, Եէ-
նի սինօր, Նանսիլէ տիշարը պըրու-
դարադ, Շաթօ Սալիմէ գատար տիւ-
ղէլէճէք տիւր :

Գոնթ տը Պիզմարք, միւնիթիլիպ
պիտ միլլէթ մէճիլի կլէ սուլէ իտե-
պիլմէք իշին, պիտ միւթարէքէ իթ-
մէյի արղուլմէքտ տիւր :

Մ. Պիզմարք, Մէյի պօշալթմա-
ւա ըաղը օլուդաւա, օրտուտունա
ճէնի օնօրլարը կլէ օրտուն չըզըլ
թէթիլ միւհիմմաթ վէ սիլալարը կլէ
կաթէտիլի թարափա կիթմէթից մէ-
ղուհիլէթ վէթմէթիլի մարէշալ Պա-
ղէնէ պըղտան ալըդա թէթիլ իթ-
միշ տիւր :

Պաղէն պու թէթիլի գաղուլ իթ-
պիլմէք Ալլամիլար, Բարեղին մուհա-
սէրէսիլմէն վաղ կէչմէյէ մէկալը
տըրլար. օլ վաղըթ կէրի չէթիլիպ,
քէնտի եէնի սինօրլարընտա օլուրա-
րադ անը մուհալալա իտէճէթլը

(1) Գաղիոյ մէջ քաղաք մը :

